

11. <http://zarlitslm.blogspot.com/>
12. <https://dovidka.biz.ua/hameleon-chehov-analiz/>
13. <https://dovidka.biz.ua/товstiy-i-tonkiy-analiz/>
14. Химинець А.А. <http://svitliteraturu.ucoz.ua/>
15. <http://dovidka.biz.ua/moye-sertse-v-verhovini-analiz/>
16. <https://vseosvita.ua/library/longfello-pisna-pro-gajavatu-5287.html>
17. <https://naurok.com.ua/prezentaciya-rozpovid-pro-dzhanni-rodari-77059.html>
18. <https://coggle.it/diagram/UCuXmuANbUCmJHUh/t/->
19. <https://www.youtube.com/watch?v=gzgX1RdWRP0>

Шевченко В. М.,
*доктор педагогічних наук,
старший науковий співробітник,
професор кафедри спеціальної освіти
факультету педагогічної освіти
Львівського національного університету імені Івана Франка
shevchenko_volodumur@ukr.net*

ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОБОТІ З ДІТЬМИ З ПОРУШЕННЯМ СЛУХУ

Застосування цифрових технологій у роботі з дітьми з порушенням слуху забезпечує можливості для здобуття якісної освіти. Сучасні технології, зокрема комп'ютерні та інформаційні, надають дітям можливість повноцінного розвитку та навчання. Реалізація можливостей нових інформаційних технологій багатоаспектна.

Використання сучасних цифрових технологій в роботі з дітьми з порушенням слуху відіграє важливу роль для компенсації та корекції порушень їх розвитку. Сучасні технології створюють умови для більш повного врахування психофізіологічних особливостей таких дітей, можливостей їх пізнавальної діяльності. Вони сприяють ефективній корекції як конкретних психічних або фізичних порушень, так і загальному розвитку дитини.

Ключові слова: *цифрові технології, порушення слуху, інформаційно-комунікативна технологія, спеціальні комп'ютерні програми.*

The use of digital technologies in the work with children with hearing impairment provides opportunities for quality education. Modern technologies, including computer and information technologies, provide children with the opportunity for full development and learning. The realization of the potential of new information technologies is multifaceted.

The use of modern digital technologies in the work with children with hearing impairment plays an important role in compensating and correcting their developmental disorders. Modern technologies create conditions for a more complete consideration of the psychophysiological characteristics of such children and their

cognitive abilities. They contribute to the effective correction of both specific mental or physical disorders and the overall development of the child.

Keywords: *digital technologies, hearing impairment, information and communication technology, special computer programs.*

Внаслідок стрімкого зростання науково-технічного прогресу кожні десять років у світі відбувається подвоєння обсягу наукових знань. Цей фактор викликає істотне збільшення кількості інформації, яка використовується у сфері навчання та її ускладнення. Виникає об'єктивна необхідність вдосконалення навчального процесу і підвищення його ефективності та якості. Важлива роль у вирішенні цієї проблеми належить сучасним технічним засобам навчання, які на сьогодні є одними з головних компонентів дидактичної системи. Від рівня їх розвитку та раціональної організації застосування значно залежать ефективність і результати навчання, а також розвиток дитини [1, 25].

Сучасна освіта характерна тим, що вперше за всю історію розвитку педагогіки з'явилося покоління технічних засобів навчання, які функціонують на базі інформаційних та комунікаційних технологій. Вони створюють передумови для потужної інтенсифікації освітнього процесу [1, 26].

Одним із головних напрямів підвищення ефективності та якості корекційного процесу для дітей з порушеннями слуху є впровадження інноваційних методик та засобів, які базуються на основі сучасних технічних засобів навчання та використання цифрових технологій. Все це поєднується в інформаційно-комунікаційні технології [2, 208].

Сучасні комп'ютерні інформаційні та телекомунікаційні технології є тим засобом, який може допомогти учням стати успішними громадянами інформаційного суспільства. Володіння та доречне використання цих технологій вчителями та учнями характеризує цифрову грамотність, тобто предметну компетентність, практичні навички свідомого використання засобів сучасних інформаційно-комунікативних технологій у повсякденній навчально-пізнавальній, а потім і у професійній діяльності. ІКТ значно підвищують можливість доступу до освітніх та інформаційних ресурсів. Це сприяє отриманню учнями якісної освіти, а в подальшому успішній соціалізації та інтеграції їх в суспільство [3, 20].

Сучасні засоби та технології навчання – одне з головних і обов'язкових умов якісної освіти. Широке застосування в школах нових технологій та використання сучасних технічних засобів навчання здатне різко підвищити ефективність навчання для всіх форм організації навчального процесу. Наявність нової сучасної апаратури змінює традиційні методи проведення уроку, форми викладу навчального матеріалу, характер керівництва пізнавальною і практичною діяльністю учнів з порушеннями слуху [1, 28].

Сучасні адаптивні слухові пристрої та засоби слухопротезування (слухові апарати, системи кохлеарної імплантації) й ІКТ покликані компенсувати у дітей порушення природних функцій організму. Застосування цих технологій має на меті створити відповідні умови для повноцінної участі учнів з порушеннями слуху в загальноосвітньому просторі. Як інструмент, який дозволяє полегшити доступ до навчання протягом всього життя, зазначені пристрої й засоби та інформаційно-комунікативні технології надають дітям з порушеннями слуху нові можливості в навчанні, кар'єрі та подальшому працевлаштуванні [2, 210].

Впровадження у навчально-корекційний процес сучасних ТЗН та ІКТ, насамперед, передбачає врахування механізмів існуючого порушення, закономірностей його прояву, а також особливостей розвитку дитини. Запорукою успішного навчання дітей з порушеннями слуху є спеціалізований технічний супровід: забезпечення адаптивними технічними засобами компенсації, корекції та спеціальними технологіями навчання. Це сприяє ефективному вирішенню наступних завдань: компенсації існуючих психофізичних порушень; створення сприятливих умов для ефективної корекційно-розвивальної роботи у процесі навчально-виховної роботи та подальшого професійного навчання; надання рівних можливостей для отримання інформації під час навчального процесу; надання можливості самостійно додатково навчатися поза навчальним закладом [3, 12].

Застосування в корекційно-освітньому процесі ІКТ, які враховують закономірності та особливості розвитку дітей з порушеннями слуху, дозволяє істотно підвищити ефективність їх корекційного навчання, прискорити процес підготовки учнів до сприймання та засвоєння навчального матеріалу, а відтак знизити ризик соціальної дезадаптації школярів [4, 23].

Велике значення в навчанні дітей з порушеннями слуху мають сурдотехнічні засоби. До них належить звукопідсилююча апаратура (ЗПА) – це технічні засоби, призначені для посилення звуку. Вони застосовуються для дітей, які мають залишки слуху: це різні бездротові FM-системи, спеціальні сурдотехнічні прилади типу «Поліфонатор», «Відеофонатор» тощо, комп'ютерне обладнання із корекційно-розвивальними програмами [1, 27].

Велике значення у навчанні дітей з порушеннями слуху мають пристрої індивідуального користування – цифрові слухові апарати та системи кохлеарної імплантації. Завдяки їм значно ефективніше відбувається процес розвитку слухового сприймання та формування мовлення у дітей з порушеннями слуху. Ці технології допомагають краще сприймати мовлення та полегшують розуміння мовлення з оточуючого середовища [1, 27].

На сьогодні розроблена низка спеціальних комп'ютерних програм (спеціалізованих програмно-методичних комплексів) для використання в якості

нових засобів корекції та загального розвитку дітей з порушеннями слуху (Універсальний комп'ютерний навчально-розвиваючий корекційний комплекс «Живий звук», Комп'ютерний тренажер або програмно-технічний комплекс «Видима мова», Навчально-програмний комплекс «Адаптація-Лого», Корекційно-розвитковий програмний комплекс для дітей з порушеннями мовлення та слабочуючих дітей молодшого шкільного віку від ТМ «Розумники» тощо).

Комп'ютерні програми логопедичного спрямування мають на меті формування вимови дітей з порушеннями слуху, тому вони звернені до кінестетичного аналізатору дитини, передбачають індивідуальну роботу над нею. Сучасні комп'ютерні сурдологопедичні програми побудовані таким чином, що корекція слухових і мовленнєвих порушень одночасно впливає на емоційну та комунікативну сфери, а також пізнавальну діяльність дитини. Такі програми сприяють збагаченню свідомості дітей уявленнями та поняттями про навколишній світ, розвивають мовлення на основі розвитку змістовної сторони мислення. При цьому, засвоєння мовного і мовленнєвого матеріалу відбувається як шляхом простого слухового або зорового відтворення, так і в умовах вирішення різноманітних розумових завдань [3, 16].

Зміст комп'ютерних сурдологопедичних програм спрямований не лише на формування знань, умінь та подальше їх розширення, а й на розвиток важливих для становлення особистості дитини якостей: цілеспрямованості, самостійності, посидючості, вміння організовувати й оцінювати свою діяльність, на збагачення позитивних емоцій та підняття настрою, на виховання певних морально-етичних, вольових і естетичних якостей [3, 17].

Комп'ютерні програми передбачають можливість індивідуального налаштування параметрів (модулів) залежно від віку, стану слухової функції і фонетичної сторони мовлення дитини. Наявний арсенал корекційно-розвивальних модулів комп'ютерних програм дозволяє обирати їх залежно від рівня розвитку дитини, її мовленнєвих і когнітивних можливостей та сприяє задоволенню індивідуальних освітніх потреб [1, 26].

Таким чином, успішний процес розвитку дитини з порушенням слуху може бути наслідком кваліфікованої корекційно-педагогічної роботи за допомогою використання сучасних цифрових технологій. Вони сприяють розвитку слухового сприймання, формування мовлення, розумової діяльності, що дає можливість дитині соціалізуватися та комфортно почувати себе в суспільстві.

ЛІТЕРАТУРА

1. Жук В.В. Технології навчання словесного мовлення дітей з порушеннями слуху. *Дефектологія / Особлива дитина: навчання та виховання.* № 1 (59). 2011. с. 25-28.
2. Освіта дітей з порушеннями слуху: сучасні тенденції та технології: навч.-метод. посіб. / О.М. Таранченко, С.В. Литовченко, О.Ф. Федоренко, В.В. Жук, В.В. Литвинова, В.М. Шевченко. – К.: Вид ФОП Симоненко О.І., 2018. – с. 208.

3. Особливості розвитку, виховання та навчання дітей з порушеннями слуху дошкільного віку: науково-методичний посібник / За ред. Литовченко С.В. – К.: Педагогічна думка, 2011. – 12-28 с.
4. СТЕЖКИ У СВІТ: програма розвитку дітей дошкільного віку зі зниженим слухом / Жук В.В., Литовченко С.В., Максименко Н.Л. та ін. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. – с. 22-26.

Шевченко І. М.,
*науковий співробітник,
аспірант Інституту обдарованої дитини НАПНУ,
методист Національного центру «Мала академія наук України»
i.shevchenko@man.gov.ua*

РОЗВИТОК НАУКОВОГО МОВЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті пропонуються різні способи роботи з науковою лексикою, ведення наукових бесід з учнями молодшого шкільного віку під час дослідницької, проєктної діяльності.

Ключові слова: учні молодшого шкільного віку, запитання, наука, терміни, науковий текст, наукова бесіда, проєктна діяльність.

The article offers various methods of working with scientific vocabulary, conducting scientific conversations with students of primary school age during research and project activities.

Key words: students of primary school age, questions, science, terms, scientific text, scientific conversation, project activity.

Проєктна діяльність як засіб формування дослідницьких вмінь молодших школярів має багато можливостей. У дітей зміцнюється пізнавальний інтерес до навколишнього світу, вивчення природних об'єктів та експериментування з ними, здобуваються, покращуються навички командної роботи, комунікації з однолітками. Також проєктна діяльність, зокрема STEM, STEAM, позитивно впливає на розвиток мовлення учня. А за умови чіткої організації етапів проєктної роботи від вибору теми, планування, обговорення до здійснення і презентації, цілеспрямованих дій педагога щодо спонукання дітей до бесід про наукові явища і поняття, використання наукової лексики – така навчальна діяльність позитивно впливає на розвиток наукового мислення і мовлення учнів молодшого шкільного віку.

Розуміння науки вимагає розвитку академічного мовлення. Учні важливо відчуті, зрозуміти і побачити, як мову можна використовувати для опису, генерації ідей, сумніву, спростування та досягнення консенсусу.

Введення наукової лексики є ефективним способом як розширення словникового запасу дітей, так і вивчення необхідних наукових понять. Традиційно педагоги спонукають учнів записувати нові слова для